

Janusz Łastowiecki
Uniwersytet Zielonogórski

CZYTELNIA DRAMATU – KILKA SŁÓW O CYKLU REALIZOWANYM PRZEZ WIMBP IM. CYPRIANA NORWIDA W ZIELONEJ GÓRZE

Cykl Czytelnia Dramatu, realizowany w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze, ma swój rodowód teatralny. Zainicjował go dr Andrzej Buck, który wprowadził go do oferty Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze. Towarzyszyło mu od początku charakterystyczne logo, przedstawiające człowieka siedzącego na wysokim krześle. Autorem tej grafiki jest Jarosław Dulęba, a Czytelnia Dramatu stanowi kontynuację serii inicjatyw urzeczywistnianych wcześniej na zielonogórskiej scenie.

Cykl powrócił w bibliotece Norwida w 2013 r. W ramach Kozzi Gangsta Film, który odbywał się wtedy w Kargowej, przeczytano adaptację tekstu Witolda Gombrowicza pt. *Iwona, czyli te okropne godziny*. Dopiero jednak od czerwca 2020 r. cykl stał się regularny. Takie było założenie dyrektora WiMBP, dr. Andrzej Bucka, gdy zaprosił mnie do współpracy i koordynacji projektu.

Korzystając z mojej wiedzy i doświadczenia w zakresie recepcji sztuki radiowej, postanowiłem, że poszczególne odsłony tego cyklu będą od czasu do czasu przybierały formę spektaklu fonicznego, gdzie głosy aktorów będą się pojawiać w otoczeniu i sąsiedztwie abstrakcyjnych i konkretnych przestrzeni dźwiękowych (przy czym nie należy owych efektów rozumieć wyłącznie w kategoriach tła, ponieważ często stanowią równorzędną warstwę znaczeniową). Do czerwca 2023 r. można w ramach cyklu wyróżnić trzy główne nurty: przegląd twórczości powstającej z inspiracji literackich i teatralnych, dramaturgia powstająca lokalnie (tutaj: autorzy nieżyjący i czynni), a także wspomniane spektakle foniczne.

Ciekawie przedstawia się otwarcie regularnej Czytelni Dramatu, która przypadła na fazę początkową pandemii. Niektóre odsłony odbywać się musiały w reżimie sanitarnym, kiedy to aktorzy mówili do kamery, bez widowni. Z czasem odbiorcy wrócili. Na początku połowicznie – zgodnie z zarządzanymi limitami, z czasem coraz liczniej. Po trzech latach od początku mojej drogi z Czytelnią wytworzyła się już stała grupa, swoista społeczność cyklu. To tylko dowód na to, że trudne początki jeszcze bardziej zmotywowały nas do konsekwentnego rozwijania repertuaru cyklu – tak, by każdy znalazł tu swoje miejsce. Psychologiczne konteksty poszczególnych czytań przeplatane

są tytułami komediowymi. Od czasu do czasu przypominamy o istnieniu poetyckiej odnogi dramatu, tak rzadko obecnej na deskach teatru żywego planu.

Głównym miejscem prezentacji w ramach Czytelni Dramatu jest Sala im. Janusza Koniusza, ale poszczególne czytania odbywały się w Klubie im. Andrzeja K. Waśkiewicza i w Pro Libris Café. Bardzo ważnym miejscem, które pozwoliło Czytelni Dramatu (dosłownie) wyjść poza mury, stały się ruiny Pałacu w Zatoniu, gdzie już tradycyjnie odbywają się inauguracje i finały każdego z sezonów. I to te właśnie czytania, realizowane w towarzystwie ptasich śpiewów, dźwięków fontanny i cegieł zatońskiego Pałacu, stały się osobnym zjawiskiem. Wynikać to może z faktu, że publiczność tych prezentacji w ruinach jest inna – świeża, spoza tak zwanego klucza teatralnego czy literackiego.

Na przestrzeni trzech sezonów przez cykl przetoczyło się dotychczas kilkudziesięciu aktorów związanych na co dzień z Lubuskim Teatrem, ale i ze scenami prywatnymi. Nie zabrakło nazwisk warszawskich. Po każdym czytaniu odbywa się zazwyczaj rozmowa z autorem, reżyserem i aktorami. Staramy się, by dyskusje prowadzone były bez akademickiej maniery, w duchu popularyzacji tak słabo przecież obecnego w świadomości odbiorców gatunku, jakim jest dramat. Uzupełniamy w ten sposób potrzebę widowni do wyrażenia swojego zdania, sformułowania wątpliwości i wymiany myśli. Twórcy prezentowani podczas cyklu są blisko słuchających. Staramy się często przełamywać czwartą ścianę i powodować efekt współobcowania odbiorców z aktorami, reżyserami.

Trzy zakończone sezony cyklu to dobry czas na pierwsze podsumowanie. Mojemu krótkiemu wprowadzeniu towarzyszy lista – obok tytułów można na niej znaleźć nazwiska twórców i obsadę. Przedstawiam więc poniżej wykaz wszystkich premier w obrębie Czytelni Dramatu, które zostały zrealizowane dotychczas przez zielonogórską księżnicę.

1. IWONA, CZYLI TE OKROPNE GODZINY Witolda Gombrowicza – czerwiec 2013 / Sala Dębowa
(reż. Z. Wardejn i A. Buck / obsada: Zdzisław Wardejn, Andrzej Nowak, Marta Bieława)

CZYTELNIA DRAMATU

sezon 2020/2021

2. NIECZYSTOŚĆ Tomasza Mana – czerwiec 2020 / Sala im. Janusza Koniusza
(reż. T. Man / obsada: Zdzisław Wardejn)
3. WEGE-NACJA Iwony Kusiak – wrzesień 2020 / Sala im. Janusza Koniusza [w ramach 6. (9.) Kozzi Film Festiwal]
(reż. I. Kusiak / obsada: Joanna Świrska, Marta Frąckowiak, Marek Sitarski, Elżbieta Donimirska, Aleksander Buchowiecki, Lech Mackiewicz, Zosia Derwich, Tamara Ostrowska, Oliwia Chilińska, Julia Giecołd / muzyka ilustracyjna)
4. RADIO KULTURA Maksima Doški – styczeń 2021 / Sala im. Janusza Koniusza
(reż. J. Łastowiecki / obsada: Ernest Nita / dźwięk: Janusz Łastowiecki)

5. GOSPODYNIDOMOWA Rafała Wojasińskiego – luty 2021 / Sala im. Janusza Koniusza (reż. R. Wojasiński, obsada: Tatiana Kołodziejska, Marek Sitarski)
6. SZCZEGÓŁOWA TEORIA ŻYCIA i UMIERANIA Michała Zdunika – marzec 2021 / Sala im. Janusza Koniusza (reż. M. Zdunik / obsada: Roksana Gotfryd, Aleksander Buchowiecki)
7. ŚMIESZNY STARUSZEK Tadeusza Różewicza – kwiecień 2021 / Sala im. Janusza Koniusza (przygotowanie i wykonanie: J. Kaczmarowski)
8. UCHO Kuby Kaprala – maj 2021 / Sala im. Janusza Koniusza (reż. K. Kapral / obsada: Tamara Ostrowska, Aleksander Buchowiecki, Jerzy Kaczmarowski / muzyka: Jakub Osypiński)
9. FARMACEUTA Anny Dykczak – czerwiec 2021 / Sala im. Janusza Koniusza [forpoczta 7. (10.) Kozzi Film Festiwal] (reż. A. Dykczak / obsada: A. Stasiak)

CZYTELNIA DRAMATU

sezon 2021/2022

10. NIE JESTEŚ MOIM ABBA Lecha Mackiewicza – wrzesień 2021, ruiny Pałacu w Zatoniu [w ramach 7. (10.) Kozzi Film Festiwal] (reż. L. Mackiewicz / obsada: Anna Stasiak, Alicja Stasiewicz, Ernest Nita, Lech Mackiewicz, Radosław Walenda / muzyka: Baru Rajza)
11. WARKOCZ AMELII Stefana Grabińskiego – listopad 2021 / Sala im. Janusza Koniusza [w ramach 11. Festiwalu Literackiego PROZA POETÓW] (reż. J. Łastowiecki / obsada: Daniel Zawada, Jakub Rej, Anna Stasiak / głosy archiwalne: Elżbieta Kępińska, Stefan Śródka, Henryk Boukołowski / muzyka: Jakub Kotowski)
12. KOGUT na KSIĘŻYCOWEJ DRODZE Jerzego Górzeńskiego – grudzień 2021 / Sala im. Janusza Koniusza (reż. J. Łastowiecki / obsada: Urszula Zdanowicz-Łabiak, Marcin Wiśniewski, Krzysztof Bąkowski)
13. LEKARZ na TELEFON Borbáli Szabó – styczeń 2022 / Klub im. Andrzeja K. Waśkiewicza (reż. R. Kuraś / obsada: Robert Kuraś, Magdalena Faron)
14. TRYBUNAŁ Ireneusza Ireedyńskiego – luty 2022 / Klub im. Andrzeja K. Waśkiewicza (reż. J. Łastowiecki / obsada: Alicja Stasiewicz, Radosław Walenda / muzyka ilustracyjna)
15. PRZEZ SKÓRĘ Natalii Błok – marzec 2022 / Klub im. Andrzeja K. Waśkiewicza (reż. U. Zdanowicz-Łabiak / obsada: Urszula Zdanowicz-Łabiak / łączenie z autorką, Natalią Błok)

Autorzy zdjęć:
Aneta Michałowska, Dorota Kaczmarek, Krzysztof Subocz, Aleksandra Kucza.

16. DZIKI ZACHÓD Anny Wakulik – kwiecień 2022 / Klub im. Andrzeja K. Waśkiewicza (reż. A. Wakulik / obsada: Anna Stasiak, Daniel Zawada)
17. BOHATER i KOBIEȚA Marka Krukowskiego – maj 2022 / Klub im. Andrzeja K. Waśkiewicza (reż. M. Krukowski / obsada: Elżbieta Donimirska, Marek Krukowski, Aleksander Stasiewicz, Marta Pohrebny, Wojciech Romańczyk)
18. NIE CHCĘ MATKI PIĘKNIEJSZEJ OD MOJEJ (wg Marcela Prousta) – czerwiec 2022 / ruiny Pałacu w Zatoniu [w ramach 8. (11.) Kozzi Film Festiwal] (adapt. R. de Quelen, W. Matuszewski / reż. W. Matuszewski / obsada: James Malcolm, Tatiana Kołodziejska, Joanna Koc, Janusz Młyński)
19. JESZCZE ŻYWI Mirosławy Szott – czerwiec 2022 / Ruiny Pałacu w Zatoniu [w ramach 8. (11.) Kozzi Film Festiwal] (reż. A. Nowak / obsada: Tatiana Kołodziejska, Anna Stasiak, Robert Kuraś, Elżbieta Donimirska, Kinga Kaszewska-Brawer, Artur Beling, Andrzej Nowak / muzyka: Scandal)

CZYTELNIA DRAMATU

sezon 2022/2023

20. KRÓL ZAMCZYSKA (wg Seweryna Goszczyńskiego) – wrzesień 2022 / ruiny Pałacu w Zatoniu (adapt. i reż. J. Machowski / obsada: Wojciech Romańczyk, Lech Mackiewicz, Janusz Młyński, Edyta Januszewska, Aleksander Stasiewicz)
21. ŚWIAT wg KAYLI Haliny Bohuty-Stąpel – październik 2022 / Klub Pro Libris im. Andrzeja K. Waśkiewicza (reż. H. Bohuta-Stąpel / obsada: Beata Beling, Artur Beling, Elżbieta Donimirska, Robert Kuraś, Władysław Edelman / oprac. muz.: H. Bohuta-Stąpel)
22. CIEMNOŚĆ Andrzeja K. Waśkiewicza – listopad 2022 / Pro Libris Café [w ramach 12. Festiwalu Literackiego PROZA POETÓW] (reż. J. Łastowiecki / obsada: Katarzyna Hołyńska, Joanna WąŜ-Stasiewicz, Robert Kuraś, Andrzej Ogłozza / dźwięk: J. Łastowiecki / wykorzystano fragmenty archiwalnego słuchowiska CIEMNOŚĆ)
23. MOJA MAMA MA SZORSTKIE RĘCE Jolanty Fainstein – styczeń 2023 / Sala im. Janusza Koniusza (reż. Z. Wardejn / obsada: Joanna Koc, Beata Beling, Elżbieta Donimirska, Ewa Dobrucka, Janusz Młyński, Daniel Zawada, Artur Beling / muzyka: Jakub Gościński)
24. TRZY ŚWINKI Artura Belinga – marzec 2023 / Sala im. Janusza Koniusza (reż. A. Beling / obsada: Marta Pohrebny, Elżbieta Donimirska, Andrzej Ogłozza, Jakub Mikołajczak, Aleksander Stasiewicz, Artur Beling / muzyka ilustracyjna)

25. ZGASIĆ ŚWIATŁA ŚWIATA Mirosławy Szott (wg poezji Michała Banaszaka) – kwiecień 2023 / Sala im. Janusza Koniusza
(adapt. M. Szott / reż. J. Łastowiecki / obsada: Edward Gramont, Wojciech Romańczyk / muzyka: Andrzej Izdebski)
26. W POSZUKIWANIU DAMY PIK Mariusza Babickiego – maj 2023 / Sala im. Janusza Koniusza
(reż. M. Babicki / obsada: Alicja Stasiewicz, Lech Mackiewicz, Aleksander Stasiewicz, Andrzej Ogłóza)

CZYTELNIA DRAMATU

sezon 2023/2024

27. MENELIADA Jerzego Niemczuka – wrzesień 2023 / Pro Libris Café
(reż. M. Sitarski / obsada: Marek Sitarski)
28. MIGDAŁKI Pauliny Korzeniewskiej – październik 2023 / Sala im. Janusza Koniusza
(reż. J. Wąż-Stasiewicz / obsada: Joanna Wąż-Stasiewicz)